

JEZIKOSLOVNO NAZIVLJE¹⁷⁷

1. Uvod

Hrvatsko se jezikoslovno nazivlje nalazi u općim i terminološkim rječnicima, udžbenicima, monografijama, priručnicima i znanstvenim radovima. Dosad su objavljeni ovi terminološki rječnici (leksikoni) jezikoslovnoga nazivlja koji obuhvaćaju i natuknice na hrvatskome jeziku: Simeon 1969., Trask 2005., *Slovník slovanské lingvistické terminologie* 1977. – 1979., Rittgasser i Kolenić 2012., Rittgasser i Kolenić 2013. Objavljeni priručnici uglavnom su deskriptivni, najčešće i samo prijevodni te se u njima ne uspostavlja nikakav normativni odnos među istoznačnim i bliskoznačnim nazivima, a upravo je istoznačnost i bliskoznačnost uz semantičke praznine koje se pojavljuju u novijemu jezikoslovnom nazivlju temeljni normativni problem jezikoslovnoga nazivlja. Kao rezultat projekta *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* 2020. godine objavljena je mrežna monografija *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje*, a 2023. otisnuta je proširena istoimena monografija.

Obradi se jezikoslovnoga nazivlja u *Mrežniku* posvećuje velika pozornost zbog ovih razloga:

1. riječ je o nazivlju koje se upotrebljava u jednome od dvaju obvezatnih predmeta u školi i predmetu koji ima najveću satnicu
2. riječ je o nazivlju koje pripada temeljnoj struci većine suradnika *Mrežnika*
3. projekt *Mrežnik* izvodi se istodobno s projektom *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* te mnogi suradnici *Mrežnika* surađuju i na *Jeni*, a jezikoslovni se nazivi u *Mrežniku* povezuju s jezikoslovnim nazivima obrađenima u okviru toga projekta i objavljenima na stranicama *Hrvatskoga strukovnog nazivlja – Strune*.

Analiza jezikoslovnoga nazivlja u okviru projekta *Mrežnik* dovela je i do objavljivanja pet radova o toj temi: Hudeček i Mihaljević 2018a, Hudeček i Mihaljević 2018b, Hudeček i Mihaljević 2018c, Hudeček i Mihaljević 2019b, Hudeček i Mihaljević 2019c.

¹⁷⁷ Ovo je poglavlje izrađeno u suradnji s internim projektom Instituta za hrvatski jezik *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena*. Djelomično se temelji na radovima Hudeček i Mihaljević 2018a, 2018b i 2019a.

2. Suradnja *Mrežnika* i *Jene*

Obrade su jezikoslovnoga nazivlja u *Jeni* i *Mrežniku* usklađene na sljedeći način:

1. navode se isti preporučeni nazivi (iako se u *Mrežniku* ne upotrebljava naziv *preporučeni naziv*)
2. definicije su temeljnih jezikoslovnih naziva usklađene iako nisu uvijek istovjetne
3. po potrebi se daje se isti jezični savjet, vidi 1. tablicu.¹⁷⁸

1. tablica: Usporedba obrade naziva *točka* i *točka sa zarezom* u *Jeni* i *Mrežniku*

<i>Jena</i>	<i>Mrežnik</i>
točka definicija: pravopisni znak koji stoji na kraju rečenice te iza kratica i rednih brojeva vrelo definicije: Jozić, Željko i dr. 2013. <i>Hrvatski pravopis</i> . Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. područje: pravopis jezična odrednica: imenica rod: ženski broj: jednina engleski: period, full stop njemački: Punkt francuski: point talijanski: punto ruski: точка češki: tečka švedski: punkt pravopisni znak: . poveznica: http://pravopis.hr/pravilo/tocka/55/	točka (G tōčkē, DL tōčki, A tōčku, I tōčkōm; %imn.%i NA tōčke, G tōčākā/tōčkā/tōčkī, DLI tōčkama) pravop. Točka je pravopisni znak (.) koji stoji na kraju rečenice te iza kratica i rednih brojeva. <i>Definicija mora počinjati malim slovom i nema točku na kraju.</i> <i>Prema hrvatskom pravopisu iza rednih brojeva piše se točka.</i> Što se s točkom može? nemati je, završavati rečenicu Koordinacija: točka i crtica, točka i uskličnik, točka i zarez; točka ili zarez Hrvatski pravopis: http://pravopis.hr/pravilo/tocka/55 Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=to%C4%8Dka&search_type=basic

¹⁷⁸ Više o odnosu *Mrežnika* i *Jene* vidi u Hudeček i Mihaljević 2019. i Mihaljević, Hudeček, Jozić 2023.

<i>Jena</i>	<i>Mrežnik</i>
točka sa zarezom definicija: pravopisni znak koji se piše pri jačemu odvajanju od onoga koje označuje zarez, a slabijemu od onoga koje označuje točka vrelo definicije: Jozić, Željko i dr. 2013. <i>Hrvatski pravopis</i>. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. područje: pravopis jezična odrednica: višerječni naziv engleski: semicolon njemački: Semikolon francuski: point-virgule talijanski: punto e virgola ruski: точка с запятой češki: středník švedski: semikolon simbol: ; napomena: U hrvatskome pravopisnom nazivlju u istome se značenju upotrebljavaju nazivi <i>točka-zarez</i> i <i>točka sa zarezom</i>. Budući da u nazivlju istoznačnice nisu poželjne, a polusloženice se ne uklapaju u strukturu hrvatskoga jezika te ih je, kad je to moguće, bolje zamijeniti istoznačnim nazivom drukčije strukture, prednost se daje nazivu <i>točka sa zarezom</i>. nepreporučeni naziv: točka-zarez poveznica: http://pravopis.hr/pravilo/tocka-sa-zarezom/62	• točka sa zarezom pravop. Točka sa zarezom pravopisni je znak (;) koji se piše pri jačemu odvajanju od onoga koje označuje zarez, a slabijemu od onoga koje označuje točka. <i>Definicije su u kurzivu i međusobno su odvojene zarezom, a sinonim koji nije u kurzivu odvojen je točkom sa zarezom.</i> <i>Veoma je često u engleskome tekstu uz veliko slovo u okomitome nabravanju i točka sa zarezom.</i> • U hrvatskome pravopisnom nazivlju u istome se značenju upotrebljavaju nazivi <i>točka-zarez</i> i <i>točka sa zarezom</i>. Budući da u nazivlju istoznačnice nisu poželjne, a polusloženice se ne uklapaju u strukturu hrvatskoga jezika te ih je, kad je to moguće, bolje zamijeniti istoznačnim nazivom drukčije strukture, prednost se daje nazivu <i>točka sa zarezom</i>. SINONIM: točka-zarez Hrvatski pravopis: http://pravopis.hr/pravilo/tocka-sa-zarezom/62

Mrežnik se temelji na ovim korpusima: *Hrvatska mrežna riznica* (<http://riznica.ihij.hr/index.hr.html>) i *Hrvatski mrežni korpus hrWaC* (<http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/hrwac>). Korpusi se pretražuju s pomoću alata *Sketch Engine*, a za potrebe projekta napisana je te potrebama projekta u više koraka prilagođena gramatika skica (SketchGrammar) za hrvatski jezik s pomoću koje se jednostavno dobivaju najvažniji podatci o gramatičkome i kolokacijskome ponašanju pojedine riječi. Za potrebe projekta *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* izrađen je specijalizirani *Jezikoslovni korpus*, koji je dostupan s pomoću *Sketch Enginea*.¹⁷⁹ Taj je korpus također bio izvor

¹⁷⁹ Više o *Jezikoslovnome korpusu* vidi u Marković, Mihaljević i Mihaljević 2019., Marković i Mihaljević 2020. te Mihaljević i Marković 2023.

primjera i kolokacija jezikoslovnih naziva u *Mrežniku*. Posebno je taj korpus bilo koristan pri obradi riječi koje nisu samo jezikoslovni nazivi (npr. *zamjenica*, *čestica*) jer se pretragom općih korpusa nisu dobivale kolokacije jezikoslovnoga naziva, vidi 1. i 2. sliku.

WORD SKETCH

Jezikoslovni

čestica as noun 1,162x

prijedlog-iza

kakav?	subjekt_od	koordinacija
pojačajan ... pojačajne čestice	tvoriti ... se u ulozi čestice tvore povratni glagoli	usklik ... veznici , čestice i usklici
upitni ... upitne čestice	pisati ... Čestica li piše se odvojeno od	veznik ... veznici i čestice
zemljišni ... zemljišnih čestica	pojavljivati ... čestice učestalo pojavljuju	uzvik ... čestica i uzvika
modalan ... modalne čestice	moći ... Čestica već može	neodvojiv ... čestica i neodvojiva
niječan ... niječna čestica ne		prijedlog ... veznici , prijedlozi i čestice
katastarski ... i u popisu katastarskih čestica		zamjenica ... zamjenice ili čestice
diskursan ... diskursne čestice / oznake		prilog ... priloga i čestica
demonstrativan ... prezentativne demonstrativne čestice to		stoga ... je oblik se čestica i stoga nezamjenjiv oblikom sebe

1. slika: Dio skice riječi *čestica* u *Jezikoslovnome korpusu*

WORD SKETCH

Croatian Web (hrWaC 2.2, ReLDI)

čestica as noun 33,146x

↔	⋮	🔍	✕
kakav?			
građevni	...		
građevne čestice			
katastarski	...		
katastarske čestice			
elementaran	...		
elementarnih čestica			
subatomske	...		
subatomske čestice			
lebdjeći	...		
lebdjećih čestica			
zemljišni	...		
zemljišnih čestica			
nabijen	...		
nabijene čestice			
krut	...		
krutih čestica			
sitan	...		
sitne čestice			
radioaktivan	...		
radioaktivnih čestica			

↔	⋮	🔍	✕
subjekt_od			
gibati	...		
sudarati	...		
taložiti	...		
titrati	...		
lebdjeti	...		
tvoriti	...		
putovati	...		
raspršivati	...		
prodirati	...		
ponašati	...		
dospjeti	...		
međudjelovati	...		
	▼	⏏	

↔	⋮	🔍	✕
koordinacija			
val	...		
val i čestica			
antičestica	...		
čestica i antičestica			
atom	...		
oksid	...		
oksida i čestica			
zračenje	...		
plin	...		
plinova i čestica			
čestica	...		
ozon	...		
posjedovni	...		
sila	...		
čestica i sila			
pulpa	...		
molekula	...		
	▼	⏏	

2. slika: Dio skice riječi čestica u hrWaC-u

Dok se u *Jezikoslovnome korpusu* (1. slika) mogu naći brojni kolokati jezikoslovnoga naziva *čestica* (u prvome stupcu *pojačajna*, *upitna*, *modalna*, *niječna*, *diskursna*, *demonstrativna*, a u ostalim stupcima svi se kolokati odnose na jezikoslovni naziv osim *stoga* u trećemu stupcu) u *hrWaC-u* se (2. slika) ne nalazi nijedna kolokacija riječi *čestica* upotrijebljene u jezikoslovnome značenju.

U okviru projekta *Mrežnik* izrađen je i *Pojmovnik e-leksikografije*, koji se nalazi na stranicama *Mrežnika* (<http://ihjj.hr/mreznik/page/pojmovnik/6/>), vidi poglavlje *Pojmovnik e-leksikografije*. *Pojmovnik* je izrađen u suradnji s projektom *Jena*. U skladu s različitim načelima izrade *Jene* i *Pojmovnika* i obrade se u njima razlikuju, vidi 2. tablicu.

2. tablica: Usporedba obrade naziva *odostražni rječnik* i *n-gram* u *Jeni* i *Pojmovniku e-leksikografije*

Jena

odostražni rječnik

definicija: rječnik u kojemu su riječi abecedirane od kraja riječi

vrelo definicije: Pojmovnik, *Mrežnik*.
<http://ihjj.hr/mreznik/page/pojmovnik/6/>.

područje: e-leksikografija i korpusno jezikoslovlje

dopušteni naziv: odostražnik

jezična odrednica: višerječni naziv

engleski: reverse dictionary

njemački: rückläufiges Wörterbuch

francuski: dictionnaire inverse

talijanski: dizionario inverso

ruski: обратный словарь

švedski: baklängesordbok, finalalfabetisk ordbok

poveznica: <https://rjecnik.hr/mreznik/wp-content/odostrazni/>

slika:

Odostražni rječnik - ♂ / ♀

ica

pronađi

Pronađen broj riječi: 369.

promotorica	kopačica	glazbenica
štaviteljica	redateljica	procjeniteljica
poučavateljica	dirigentica	spikerica
svilarica	isplivačica	krojiteljica
kovinotokarica	čuvarica	klaunica
smetlarica	pjeskarica	asistentica
skupnica	dekanica	kožarica
agentica	šefica	travarica

Pojmovnik e-leksikografije

odostražni rječnik

(engl. *reverse dictionary*) rječnik u kojemu su riječi abecedirane od kraja riječi; odostražni rječnik *Rückläufiges Wörterbuch des Serbokroatischen* (1965. – 1967.) mrežno je dostupan na www.uibk.ac.at/slawistik/institut/matesic.html.

Demoinačica odstražnoga rječnika naziva za vršitelje/vršiteljice radnje (<https://rjecnik.hr/mreznik/wp-content/odostrazni/>, izradio Josip Mihaljević):

Odostražni rječnik - ♂ / ♀

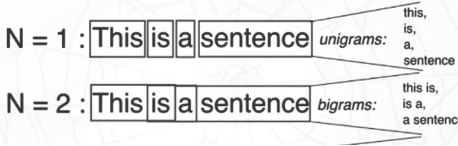
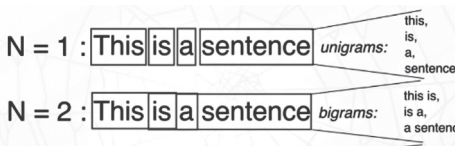
ica

pronađi

Pronađen broj riječi: 369.

promotorica	kopačica	glazbenica
štaviteljica	redateljica	procjeniteljica
poučavateljica	dirigentica	spikerica
svilarica	isplivačica	krojiteljica
kovinotokarica	čuvarica	klaunica
smetlarica	pjeskarica	asistentica
skupnica	dekanica	kožarica
agentica	šefica	travarica

odostražnik v. odostražni rječnik

<i>Jeni</i>	<i>Pojmovnik e-leksikografije</i>
n-gram definicija: sekvencija određene duljine koju sačinjavaju znakovi ili riječi koje se pojavljuju unutar teksta korpusa vrelo definicije: <i>Pojmovnik, Mrežnik</i>. http://ihjj.hr/mreznik/page/pojmovnik/6/. područje: e-leksikografija i korpusno jezikoslovlje podređeni pojam: bigram, trigram, unigram jezična odrednica: imenica rod: muški broj: jednina engleski: n-gram njemački: N-Gramme francuski: n-gramme talijanski: N-gramma ruski: N-грамма češki: n-gram švedski: n-gram slika: 	n-gram sekvencija određene duljine koju sačinjavaju znakovi ili riječi koje se pojavljuju unutar teksta; pri radu s korpusima n-grami se odnose na sekvencije riječi; unigram je jedna riječ, bigram je sekvencija od dvije riječi, trigram je sekvencija od tri riječi itd.

Usporedimo li obradu jezikoslovnih naziva u *Jeni* i *Mrežniku*, uočavamo ove razlike:

1. U *Jeni* je obrađeno mnogo više jezikoslovnih naziva, dok se u *Mrežniku* obrađuje samo temeljno jezikoslovno nazivlje. U *Jeni* je nazivlje raspoređeno u tridesetak područja, dok je u *Mrežniku* nazivlje s pomoću stručnih odrednica raspodijeljeno u tri područja: pravopis (*pravop.*), gramatika (*gram.*) i jezikoslovno nazivlje u užemu smislu (*lingv.*), vidi 3. tablicu.

3. tablica: Jezikoslovna područja u *Mrežniku* (uzorak abecedarija)

pravop.	gram.	ling.
bjelina	a	albanski
crtica	aktiv	anglizam
crtica	aktivni	arapski
dužina	akuzativ	armenski
dvoslov	aorist	baskijski
dvotočka	aoristni	bengalski
jednoslov	atribut	bjeloruski
kratica	atributni	bugarski
navodnik	augmentativ	buka
pokrata	augmentativni	crnogorski
pravopis	b	češki
spojnica	broj	ćirilica
točka	c	danski
troslov	č	engleski
trotočka	čestica	estonski
upitnik	član	finski
uskličnik	ć	francuski
zarez	ćirilični	galicizam
zvjezdica	d	germanizam
	...	...

2. U *Jeni* su natuknice najčešće višerječne, dok su u *Mrežniku* natuknice uvijek jednorječne, a višerječni se nazivi bilježe samo kao podnatuknice, npr. pod natuknicom *rečenica* nalaze se ove podnatuknice:

- apozicijska rečenica
- atributna rečenica
- besubjektna rečenica
- dopusna rečenica
- ishodišna rečenica
- isključna rečenica
- izjavna rečenica
- jednostavna rečenica
- jesna rečenica
- mjesna rečenica
- načinska rečenica
- namjerna rečenica
- neproširena rečenica
- nezavisnosložena rečenica
- niječna rečenica
- objektna rečenica
- pogodbena rečenica
- poredbena rečenica
- posljedična rečenica
- predikatna rečenica
- priložna rečenica
- proširena rečenica
- rastavna rečenica
- sastavna rečenica
- složena rečenica
- subjektna rečenica
- suprotna rečenica
- upitna rečenica
- usklična rečenica
- usporedbena rečenica
- usporedna rečenica
- uvjetna rečenica
- uzročna rečenica
- višestruko složena rečenica
- vremenska rečenica
- zaključna rečenica
- zavisnosložena rečenica

Uz neke se navedene podnatuknice nalaze normativne uputnice (pogodbena rečenica *v. uvjetna rečenica*, poredbena rečenica *v. usporedbena rečenica*, usporedna rečenica *v. usporedbena rečenica*) i jezični savjet (normativna napomena), vidi 1. primjer.

1. primjer: Obrada podnatuknica *usporedbena rečenica* i *usporedna rečenica*

- **usporedbena rečenica**

gram. **Usporedbena rečenica zavisnosložena je rečenica koja se uvrštava na mjesto priložne oznake načina kojom se izriče usporedba.**

Vezna sredstva u usporedbenim su rečenicama izrazi kao što, kao da, nego što i nego da.

Službu veznika u usporedbenim rečenicama imaju i izrazi kako... tako, onako... kako, što... to.

◦ U nekim se gramatikama zavisnosložena rečenica koja se uvrštava na mjesto priložne oznake načina kojom se izriče usporedba naziva *poredbenom rečenicom* ili *usporednom rečenicom*. Naziv *usporedbena rečenica* izveden je od *usporedba* i najjasnije opisuje značenje koje se izriče takvom rečenicom.

◦ Usporedbene rečenice neke gramatike obrađuju kao načinske rečenice. One su zapravo posebna vrsta načinskih rečenica u kojima se sadržaji dviju surečenica uspoređuju.

SINONIMI: komparativna rečenica, poredbena rečenica, *v. pod rečenica*, usporedna rečenica, *v. pod rečenica*

Hrvatska školska gramatika:

<https://gramatika.hr/pravilo/usporedbene-recenice/98/#pravilo>

- **usporedna rečenica**

gram. **Usporedna rečenica zavisnosložena je rečenica koja se uvrštava na mjesto priložne oznake načina kojom se izriče usporedba. *v. usporedbena rečenica, v. pod rečenica***

Raspodjela naziva poredbene rečenice, usporedne rečenice i usporedbene rečenice u hrvatskim gramatikama (naslov)

3. U *Jeni* nema višeznačnosti. Ako naziv ima više značenja unutar jezikoslovlja, potrebno ga je unijeti više puta. Isto to se u *Mrežniku* obrađuje unutar više značenja, pa se u *Mrežniku* mnogo lakše bilježe slučajevi metonimijskoga pomaka, koji su u jezikoslovnome nazivlju česti. Metonimijski pomak očit je, primjerice, u riječi *sintaksa* jer u korpusu ima mnogo potvrda za značenje ‘knjiga ili dio knjige’, vidi 2. primjer (donosi se samo po jedan primjer uz značenje, ne donose se značenja koja se ne odnose na jezikoslovni naziv).

2. primjer: Obrada jezikoslovnoga naziva *sintaksa*

sintaksa im. ž. (G sintaksē, DL sintaksi, A sintaksu, I sintaksōm)

1. gram. **Sintaksa je grana gramatike koja proučava ustroj jedinica većih od riječi.**

Pojam je stvoren u sklopu sintaktičke teorije poznate pod imenom dvorazinska valencijska sintaksa.

Kakva je sintaksa? dvorazinska, generativna, tradicionalna, valencijska

Što se sa sintaksom može? proučavati je

Koordinacija: sintaksa i morfologija; sintaksa i tvorba riječi

SINONIM: skladnja

2. gram. **Sintaksa je skup pravila koja opisuju ustroj jedinica većih od riječi.**

Stroj može naučiti sintaksu jezika, i tako prevoditi s jednog na drugi jezik, ali to nema veze sa sviješću.

Kakva je sintaksa? jednostavna, komplicirana, složena; ljudska; latinska

Što sintaksa može? pokazati (jezična stremljenja, latinski utjecaj)

Što se sa sintaksom može? naučiti je

SINONIM: skladnja

3. pren. **Sintaksa je knjiga ili dio knjige koji opisuje spoznaje istoimene grane gramatike.**

Prvu veću sintaksu napisao je Appendini.

Kakva je sintaksa? Katičičeva

SINONIM: skladnja

◦ Odnosni pridjev sustavno bi glasio *sintaksni*, ali se u praksi uvijek upotrebljava odnosni pridjev *sintaktički*, koji je tvoren od *sintaktika*, a ne od *sintaksa*.

TVORENICE: sintaksni

Struna: <http://struna.ihjj.hr/naziv/sintaksa/51636/#naziv>

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=sintaksa&search_type=basic

3. Normiranje jezikoslovnoga nazivlja u *Mrežniku*

Utvrđivanje semantičkih odnosa prethodi normiranju naziva i izradi konačnih rječničkih definicija kako bi se osigurala njihova sustavnost. Pri izgradnji terminološkoga sustava i sustava definicija posebno su važni odnosi sinonimije, antonimije, hiperonimije i hiponimije, kohiponimije te meronimije. Ti su odnosi izraženi u *Mrežniku* sustavom uputnica, npr. uz natuknicu *uvećanica* naveden je sinonim *augmentativ* i antonimi *deminutiv* i *umanjenica*.

U radu Hudeček, Mihaljević i Vidović (2006: 105) autori su pokazali da u temeljnome jezikoslovnom nazivlju sinonimni nazivi postoje na svim jezičnim razinama. Sinonimija, koja se u nazivlju smatra nepoželjnom, može se ukloniti s pomoću terminoloških načela.

Pri normiranju naziva posebno je važno voditi računa o terminološkim načelima.¹⁸⁰ Stoga ćemo ovdje navesti terminološka načela koja su primijenjena pri normiranju jezikoslovnih naziva u *Mrežniku*:

1. domaći naziv ima prednost pred stranim (pa i pred internacionalizmom), npr. naziv *umanjenica* ima prednost pred istoznačnim nazivom *deminutiv*, vidi 3. primjer.

¹⁸⁰ Vidi u Hudeček i Mihaljević 2012.

3. primjer: Obrada naziva *umanjenica*

umanjènica im. ž. (G umanjènicē, DL umanjènici, A umanjènicu, I umanjènicōm; mn. NA umanjènice, G umanjènicā, DLI umanjènicama)

gram. **Umanjenica je izvedenica koja znači da je ono što je označeno osnovnom riječju umanjeno ili malo.**

Božić, mali Bog, umanjenica je kojom se u hrvatskom jeziku želi naglasiti, osim fascinacije izričaja, veličinu koja je svojstvena samo malenima (Ako ne budete kao djeca...).

Cilj je ovog rada morfolopragmatički prikaz umanjenica i uvećanica u suvremenom talijanskom jeziku.

Što se s umanjenicom može? koristiti se njome, upotrijebiti je

Koordinacija: umanjenica i uvećanica, umanjenica i kratica

◦ U hrvatskome jezikoslovnom nazivlju zbog načela davanja prednosti domaćemu nazivu daje se prednost nazivu *umanjenica* pred nazivom *deminutiv*.

SINONIM: deminutiv 1., **ANTONIMI:** augmentativ 1., uvećanica

TVORBA: umanjen-ica

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=umanjenica&search_type=basic

2. prošireniji naziv ima prednost pred manje proširenim, npr. naziv *posuđenica* ima prednost pred manje proširenim nazivom *primljenica*, vidi 4. primjer.

4. primjer: Obrada naziva *posuđenica* u *Mrežniku*

posuđenica im. ž. (G posuđenice, DL posuđenici, A posuđenicu, I posuđenicom; mn. NA posuđenice, G posuđenice, DLI posuđenice)

ling. **Posuđenica je riječ ili koja druga sastavnica stranoga podrijetla koja je više ili manje prilagođena jezičnomu sustavu jezika u koji je posuđena.**

Na kolodvoru primjećujem koliko francuskih posuđenica ima u turskome.

U istoj su kategoriji višesložne posuđenice na -o, u kojima nije otprije uobičajena sibilizirana osnova (ginko – ginki, dingo – dingi).

Kakva je posuđenica? leksička, semantička, sintaktička; dalmatska, germanska, latinska, osetska

Koordinacija: posuđenica i internacionalizam, posuđenica i prevedenica, posuđenica i tuđica, posuđenica i usvojenica

SINONIM: primljenica

TVORBA: posuđen-ica

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=posu%C4%91enica&search_type=basic

3. Naziv mora biti usklađen s pravopisnim i jezičnim (fonološkim, morfološkim, tvorbenim, sintaktičkim) sustavom hrvatskoga standardnog jezika, npr. nazivima *dvotočka* i *trotočka* daje se prednost pred nazivima *dvotočje* i *trotočje*, vidi 5. primjer.

5. primjer: Obrada naziva *dvotočka* u *Mrežniku*

dvotočka im. ž. (G dvotočkē, DL dvotočki, A dvotočku, I dvotočkōm; mn. NA dvotočke, G dvotočākā/dvotočkā/dvotočki, DLI dvotočkama)

pravop. **Dvotočka je pravopisni znak (:) koji označuje stanku, promjenu intonacije ili jačine glasa ispred upravnoga govora ili nabiranja.**

Ime foldera onda promijeni tako da ne sadržava dvotočku, i to je to.

Imaju i najslोženiji jezik na svijetu, praktički nitko drugi nije uveo u verbalno sporazumijevanje dvotočku, zarez, navodne znakove, a oni jesu (oni klikovi u njihovom govoru označavaju dvotočke, navodne znakove i sl., drugi jezici to nemaju).

Dvotočka nije završni znak, interpunkcija svršenosti, nego označava prijelaz, dvotočka nešto navijesta, slijedi još nastavak...

Što dvotočka može? odijeliti (adrese, mape, svojstva i vrijednosti), razdvojiti (godine izdanja)

Što se s dvotočkom može? sadržavati je

Koordinacija: dvotočka i navodnik, dvotočka i trotočka, dvotočka i uskličnik, dvotočka i zagrada, dvotočka ili zarez

SINONIM: dvotočje

Hrvatski pravopis: <http://pravopis.hr/pravilo/tocka-sa-zarezom/62/>

• U hrvatskome jeziku u istome se značenju upotrebljavaju nazivi *dvotočka* i *dvotočje*.

Budući da u nazivlju istoznačnice nisu poželjne, a naziv *dvotočka* bolje se uklapa u tvorbeni sustav hrvatskoga jezika jer sufix *-je* označuje neidentificirano mnoštvo i ne veže se uz određeni broj (npr. *gorje, otočje, trnje, trsje*), bolje je upotrijebiti naziv *dvotočka*.

TVORBA: dv-o-točka

Zbog ovoga terminološkog načela prednost imaju i nazivi *nepostojani a, nepostojani e* i *slogotvorni r* pred nazivima *nepostojano a, nepostojano e* i *slogotvorno r* (riječ je o glasu, a ne o slovu).

4. Naziv ima prednost ako odgovara pojmu kojemu je pridružen i odražava svoje mjesto u pojmovnome sustavu. Zbog sustavnost prednost ima pridjev *glagoljični* pred pridjevima *glagoljski* i *glagoljički*, a njegovo je značenje razgraničeno od značenja pridjeva *glagoljaški*, vidi 4. tablicu i 6. primjer.

4. tablica: Pridjevi izvedeni od naziva pisama

pismo	sinonimni niz	preporučeni naziv
glagoljica	glagoljički, glagoljični, glagoljski	glagoljični
ćirilica	ćirilski, ćirilički, ćirilični	ćirilični
latinica	latinski, latinički, latinični	latinični ¹⁸²

6. primjer: Obrada naziva *glagoljični*

glagoljični prid. (G glagoljičnôg(a); ž. glagoljičnā, s. glagoljičnô)

ling. **Glagoljični je koji se odnosi na glagoljicu.**

Najstariji glagoljični abecedarij nepotpuni je Preslavski abecedarij (IX. st.), a na hrvatskom tlu Ročki glagoljični abecedarij.

Dobro poznavanje općega jezikoslovlja i glagoljičnoga hrvatskoga srednjovjekovnoga korpusa rezultiralo je znanstvenim radovima zavidne razine.

Što je glagoljično? abecedarij, azbuka, brevijar, bukvar, epigraf, inkunabula, misal, natpis, ostržak, slovo, suvenir, zbornik

Koordinacija: ćirilčni i glagoljični, latinični i glagoljični

SINONIMI: glagoljički, glagoljski

• Pridjev *glagoljaški* odnosi se na glagoljaše, a ne na glagoljicu, te nije istoznačan pridjevu *glagoljični*. Odlučujući o tome kojemu od triju potvrđenih pridjeva *glagoljični*, *glagoljički*, *glagoljski* dati prednost, treba uzeti u obzir skladan sustav pridjeva sa značenjem 'koji se odnosi na pismo'. Stoga preporučeni pridjev tvoren od imenice *glagoljica* glasi *glagoljični* u skladu s pridjevima *latinični*, *ćirilčni*.

TVORBA: glagoljic-ni

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=glagolji%C4%8Dni&search_type=basic

4. Višeznačnost

Mnogi jezikoslovni nazivi nemaju isključivo jezikoslovno značenje, nego imaju više značenja. Pojedina značenja pripadaju drugim strukama ili općemu jeziku. Tada je riječ o višesmislenim nazivima.¹⁸¹ Višesmislenost naziva dobro oprimjeruje riječ *jezik*, koja je naziv u nekoliko struka, primjerice u anatomiji, fonetici, jezikoslovlju. Višeznačnost jezikoslovnoga nazivlja oprimjeruje natuknica *govor*, koja pokazuje da je višeznačnost (2. i 3. značenje) unutar iste struke katkad nužna. U prikazu natuknica *jezik* i *govor* u *Mrežniku* pokazuje se kako se povezuju antonimna značenja tih dviju natuknica, vidi 5. tablicu. Pokazuju se i obrade riječi *jezik* u *Struni* i u *Kolokacijskoj bazi hrvatskoga jezika*, vidi 3. sliku, kojima se iz *Mrežnika* pristupa s pomoću poveznica.

5. tablica: Natuknica *jezik* kao primjer višesmislenosti i natuknica *govor* kao primjer višeznačnosti naziva; prikaz unutarrječničkih i izvanrječničkih veza

jèzik <i>im. m.</i> (G jèzika, DL jèziku, A jèzik, I jèzikom; <i>mn.</i> N jèzici, G jèzikā, DLI jèzicima, A jèzike) 1. anat. Jezik je pokretljivi mišićni organ u ustima koji služi za određivanje okusa i opipa, žvakanje, sisanje i guranje hrane.	gö̃vör <i>im. m.</i> (G gö̃vora, DL gö̃voru, A gö̃vör, I gö̃vorom; <i>mn.</i> N gö̃vori, G gö̃vörā, DLI gö̃vorima, A gö̃vore) 1. Govor je sposobnost artikuliranja slogova, riječi i rečenica te komunikacije s pomoću njih.
--	---

¹⁸¹ O razlikovanju višeznačnosti i višesmislenosti vidi u Hudeček i Mihaljević 1996.

Otečenost sluznica, svrbež očiju, nosa i usta česti su simptomi, kao i oticanje usana i jezika, što može dovesti do otežanog disanja i gutanja.; (...)

Kakav je jezik? bolan, isplažen, natečen, otečen, suh

Što se s jezikom može? plaziti ga, pregristi ga

U vezi s jezikom spominje se: baza, bolest, infekcija, karcinom, korijen, rak, upala, vrh

2. fon. Jezik je pokretljivi mišićni organ u ustima koji služi za oblikovanje glasova.

Ovaj model zapravo ne koristi softver, nego niz mehaničkih organa nalik ljudskima koji su zaduženi za fonaciju, odnosno koristi dijelove tijela da bi se stvorio glas, primjerice, umjetne vokalne tetive, te jezik i usne koji su izrađeni od silikona. (...)

3. ling. Jezik je apstraktni sustav glasovnih znakova s pomoću kojega se ljudi sporazumijevaju.

Gradiivo starijeg razdoblja pisano je pretežito latinskim, talijanskim, a ponešto i hrvatskim jezikom.

Kakav je jezik? hrvatski, engleski, francuski, njemački, talijanski, latinski; strani, drugi, književni, standardni, materinski, svjetski

Što se s jezikom može? govoriti ga, govoriti njime, (ne) razumjeti ga, učiti ga, (ne) zaboraviti ga, koristi se njime, studirati ga

ANTONIM: govor

• afroazijski jezici

Afroazijski jezici jezična su porodica koja obuhvaća jezike koji se govore u sjevernoj Africi i jugozapadnoj Aziji.

(...)

Struna: <http://struna.ihjj.hr/search-do/?q=jezik&naziv=1&polje=0#container>

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

<http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=jezik>

Kada se trudim biti pažljiv kako bih razumio istinu koja je izvan riječi, mišljenje mi se iznenada blokira i ja gubim sposobnost govora. (...)

Kakav je govor? otežan, usporen

Koordinacija: govor i izražavanje, govor i komunikacija, govor i pokret, govor i ponašanje; glas i govor, sluh i govor, slušanje i govor

U vezi s govorom spominje se: dar govora, moć govora, sloboda govora, poremećaj govora, razumljivost govora, razvoj govora, sposobnost govora

2. ling. (jd.) Govor je konkretni ostvaraj jezika kao apstraktnoga sustava u komunikaciji.

A zanatu nas je naučio tim Službe za jezik i govor HTV-a na čelu s profesoricom Jasminom Nikić. (...)

ANTONIM: jezik 3.

3. ling. Govor je jezični sustav kojega ograničenog naselja.

Na Filozofskom fakultetu u Zadru doktorirao je s disertacijom o goranskim kajkavskim govorima. (...)

Kakav je govor? čakavski, đurđevečki, mjesni, štokavski, zavičajni

Koordinacija: govor i dijalekt

U vezi s govorom spominje se: rječnik (određenoga) govora, razumijevanje govora

• ekavski govor

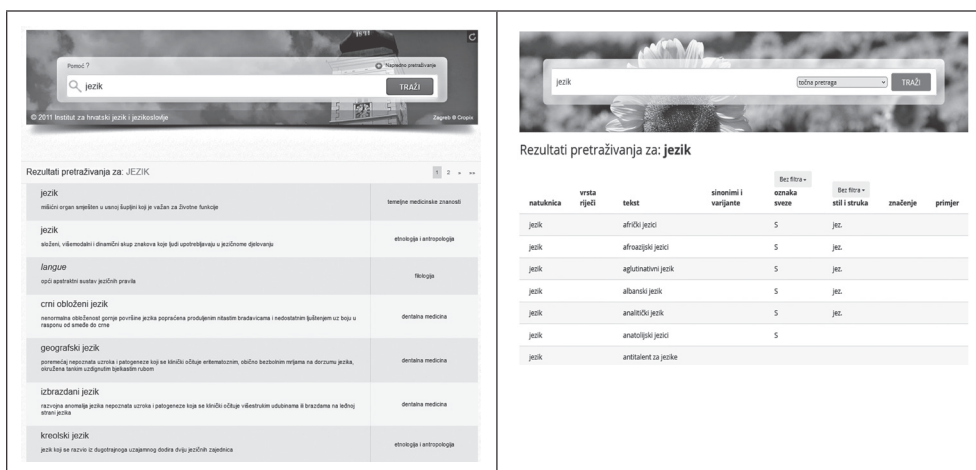
(...)

• (i)jekavski govor

(...)

• ikavski govor

(...)

3. slika: Rezultati pretraživanja riječi *jezik* u *Struni* (lijevo) i *Kolokacijskoj bazi hrvatskoga jezika* (desno)

Primjer je naziva višeznačnoga u jezikoslovnome nazivlju i naziv *broj*, vidi 7. primjer, u kojemu se prikazuju samo njegova jezikoslovna značenja.

7. primjer: Obrada jezikoslovnoga naziva *broj*

2. gram. Broj je nepromjenjiva ili promjenjiva riječ kojom se označuje koliko čega ima ili koje je što po redu.

Osim glavnih i rednih brojeva, brojevine su riječi i: broj(ev)ne imenice (dvojica, obojica, polovina, desetina, stotinka, dvoje, oboje...), broj(ev)ni prilozi (desetak, dvadesetak, stotinjak), broj(ev)ni pridjevi (dvoji, troji, četveri/četvori).

U hrvatskome jeziku postoje ove vrste riječi: imenice, glagoli, pridjevi, zamjenice, brojevi te prilozi, prijedlozi, veznici, usklici i čestice.

Kakav je broj? glavni, redni

Hrvatska školska gramatika: <http://gramatika.hr/pravilo/brojevi/32/#pravilo>

3. gram. Broj je gramatička kategorija riječi kojom se označuje je li riječ o jednome primjerku čega ili o više njih.

Problemiziranje semantičkoga te djelomice morfolškog aspekta gramatičke kategorije broja na odabranim dijelovima sintaktičkih struktura hrvatskoga jezika provedeno je u ovoj znanstvenoj studiji opisima odnosa matematičkoga prema gramatičkome broju.

Jasno mi je da se logički i gramatički broj ne moraju poklapati.

Kakav je broj? gramatički

Budući da *Mrežnik* omogućuje bilježenje višeznačnosti (i višesmislenosti), u njemu se lako mogu pratiti terminologizacijski, determinologizacijski i reterminologizacijski procesi.

4.1. Terminologizacija

Terminologizacija je prijelaz riječi ili skupine riječi iz općega jezika u naziv. Primjerice, temeljno je značenje riječi *crtica* ‘mala crta’, ali se ta riječ terminologizirala i postala pravopisni i književnoteorijski naziv, vidi 8. primjer.

8. primjer: Obrada imenice *crtica*

cȓtica im. ž. (G cȓticē, DL cȓtici, A cȓticu, I cȓticōm; mn. NA cȓtice, G cȓticā, DLI cȓticama)

1. um. **Crtica je mala crta.**

Na tijelu ribe nalaze se okomite crtice i točkice fluorescentnoplave boje.

Nadite jednu lijepu i glatku stijenu i krenite sa zarezivanjem dana vrhom rašpice. Sedam okomitih i jedna vodoravna crtica = jedan tjedan.

Kakva je crtica? okomita, vodoravna; (o crticama:) isprekidane

Koordinacija: crtica i kvačica, crtica i točkica, crtica i zarez

2. pravop. **Crtica je pravopisni znak (–) kojim se označuje stanka ili upravni govor i odjeljuju umetnuti dijelovi rečenice, koji se piše između brojeva da se označi raspon (od – do), između imena mjesta da se označi udaljenost ili smjer kretanja i između dvaju uzastopnih naziva privremeno ili trajno združenih u međusobni odnos.**

Više o pravilnoj uporabi spojnice i crtice možete pročitati u našoj ovogodišnjoj temi mjeseca svibnja.

Koordinacija: crtica i spojnica

- U pravopisnome nazivlju treba razlikovati značenje naziva *spojnica* i *crtica*. Spojnica je pravopisni znak (–) koji se piše na kraju retka ako se riječ prekida i nastavlja u sljedećemu retku, u polusloženicama i pri sklanjanju pokrata, a crtica je pravopisni znak (–) kojim se označuje stanka ili upravni govor i odjeljuju umetnuti dijelovi rečenice, koji se piše između brojeva da se označi raspon (od – do), između imena mjesta da se označi udaljenost ili smjer kretanja i između dvaju uzastopnih naziva privremeno ili trajno združenih u međusobni odnos.

Hrvatski pravopis: <http://pravopis.hr/pravilo/crtica/69/>

3. knjiž. **Crtica je prozna književna vrsta kraća od novele koja obuhvaća kratka djela s temom iz svakodnevnoga života.**

Proza se često razvrstava na osnovi dužine, pa tako imamo kraće prozne vrste kao što su: mit, bajka, basna, predanje, vic, zagonetka, poslovice, saga, legenda, parabola, anegdota, skaz, crtica, pripovijest, pripovijetka ili kratka priča.

Koordinacija: crtica i novela

SINONIM: noveleta

4. knjiž. **Crtica je književno djelo koje pripada istoimenoj književnoj vrsti.**

U ovoj knjizi mogu se naći Jeffersonove biografske prozne crtice i 200 njegovih pisama.

Osobitu važnost za povijest prirodoslovne znanosti u Hrvatskoj imaju Naravoslovne crtice u izdanju Rad JAZU.

Cijeli niz Cankarevih crtica i novela zasniva se na motivu čežnje, a neke i na motivima straha, poniženja, grijeha, grižnje savjesti, patnje, prikraćenosti, snažne volje i moći, supatničke samilosti prema potlačenom malom čovjeku, ali i gordosti osviještenoga, osamljenog pojedinca.

Kakva je crtica? biografska, prozna, putopisna

Koordinacija: crtica i anegdota, crtica i esej, crtica i pričica, crtica i pripovijetka

SINONIM: noveleta

TVORBA: crt-ica, **TVORENICA:** crtični

Struna: <http://struna.ihjj.hr/naziv/crtica/51041/#naziv>

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=crtica&search_type=basic

Terminologizacijski procesi uočljivi su i u jezikoslovnim nazivima *čestica*, *prilog* i *duljina*.

4.2. Determinologizacija

Determinologizacija je prijelaz naziva iz nazivlja u opći jezik. Primjerice, riječ *pluskvamperfekt* u prvome je redu jezikoslovni naziv. Međutim, u publicističkome se stilu on katkad upotrebljava i u općejezičnome značenju pri označavanju nečega što je staro i nevažno, vidi 9. primjer.

9. primjer: Obrada imenice *pluskvamperfekt*

pluskvampèrfekt im. m. (G pluskvampèrfehta, DL pluskvampèrfektu, A pluskvampèrfekt, I pluskvampèrfektom)

1. gram. Pluskvamperfekt je prošlo složeno glagolsko vrijeme kojim se označuje radnja koja se dogodila prije koje druge prošle glagolske radnje.

Osim prezenta i preterita na croDictu se prikazuju i buduća vremena futur I. i futur II. te prošla vremena perfekt i pluskvamperfekt.

Pluskvamperfekt se treba koristiti za opisivanje radnje koja se dogodila prije neke druge prošle radnje.

Koordinacija: perfekt i pluskvamperfekt

Hrvatska školska gramatika: <http://gramatika.hr/pravilo/pluskvamperfekt/51/#pravilo>

2. pren. Pluskvamperfekt je nešto što je bilo jako davno, nešto što je zastarjelo i pripada prošlim vremenima.

Darko Rundek se još uvijek ne mora pozivati na svoje zasluge iz novovalnog pluskvamperfekta, makar je u tom vremenu s Haustorom snimio Treći svijet, koji su simpatizeri odavno proglasili najboljim domaćim albumom svih vremena.

Recimo da to i jest tako, da se radi o repertoarnom pluskvamperfektu i o „kontinuiranim financijskim gubitcima”.

U imenima: *Hrvatski pluskvamperfekt* (naslov književnoga djela)

TVORENICA: pluskvamperfektni

Determinologizacijski se procesi mogu uočiti i u jezikoslovnim nazivima *atribut*, *augmentativ*, *deminutiv* i *imperativ*.

4.3. Reterminologizacija

Reterminologizacija je prijelaz riječi ili skupine riječi iz nazivlja jedne struke u nazivlje druge struke. Primjerice, naziv *sintaksa* pripadao je jezikoslovnomu nazivlju, ali se razvojem računalstva počeo upotrebljavati i u informatici, vidi 10. primjer.

10 primjer: Obrada informatičkoga naziva *sintaksa*

5. inform. **Sintaksa je skup pravila koja opisuju dopuštene postupke u određenome programskom jeziku.**

Meni je trebalo 4 tjedna da naučim sintaksu PHP-a.

Dostupna je interaktivna konzola za koju nije potrebno poznavati naredbe i sintaksu.

Što se sa sintaksom može? naučiti je, poznavati je

Koordinacija: sintaksa i naredbe

Sličan je slučaj i kod naziva *atribut*, koji se također upotrebljava u računalstvu.

5. Jezični savjeti i izvanrječnička povezivanja

U 11. primjeru prikazani su semantički odnosi u obradi jezikoslovnih naziva u *Mrežniku* na primjeru natuknica *suglasnik* i *samoglasnik*. Osim unutarječničkoga povezivanja uz te se natuknice daju i jezični savjeti, koji se nalaze i na portalu *Jezični savjetnik*. Primjerice, uz natuknice *suglasnik* i *samoglasnik* navodi se i savjet u kojemu se objašnjava normativni izbor preporučenoga naziva među nazivima *samoglasnik*, *otvornik* i *vokal* te *suglasnik*, *zatvornik* i *konsonant*. Savjet je preuzet iz mrežnoga izvora Instituta za hrvatski jezik *Jezični savjetnik* (jezicni-savjetnik.hr), vidi 4. sliku. Rječnički su članci prikazani skraćeno.

11 primjer: Semantički odnosi u obradi jezikoslovnih naziva u *Mrežniku* na primjeru natuknica *suglasnik* i *samoglasnik*

sùglasnik im. m. (G sùglasnika, DL sùglasniku, A sùglasnik, I sùglasnikom; mn. N sùglasnici, G sùglásnikā, DLI sùglasnicima, A sùglasnike)

1. gram. Suglasnik je glas pri čijemu je izgovoru potpuno ili djelomično zatvoren prolazak zračnoj struji.

Poštovani, imam curicu od 4 godine i ima problema s izgovorom suglasnika k i g ako se u riječi nalaze ispred samoglasnika (npr. tapetan Tuta je kapetan Kuka, tuća je kuća, klactalica je klackalica.

samòglasnik im. m. (G samòglasnika, DL samòglasniku, A samòglasnik, I samòglasnikom; mn. N samòglasnici, G samòglasnikā, DLI samòglasnicima, A samòglasnike)

1. gram. Samoglasnik je glas pri čijemu je izgovoru otvoren prolazak zračnoj struji.

No, toj bih djevojci i naglasak oprostio, i gutanje samoglasnika, samo da prestane proizvoditi prosječno dva lapsusa po rečenici, i da joj omiljeni sport nije brkanje padeža.

Kakav je suglasnik? bezvučni, eksplozivni, meki, nepčani, tvrdi, udvostručeni, zvučan

Što suglasnik može? jednačiti se, gubiti se

Što se sa suglasnikom može? izgovoriti ga, ispustiti ga, izostaviti ga, progutati ga

U vezi sa suglasnicima spominje se:

gubljenje suglasnika, ispadanje suglasnika, jednačenje suglasnika (po zvučnosti, po mjestu tvorbe), zamjena suglasnika

SINONIMI: konsonant, zatvornik

ANTONIM: samoglasnik

HIPONIMI: šumnik, zvončanik; dvousnenik, zubnousnenik, zubnik, desnik, nepčanik, jederenik

• **bezvučni suglasnik**

gram. **Bezvučni je suglasnik onaj suglasnik pri izgovoru kojega glasnice ne titraju.**

Patak se šeće; p, t, k, s, š, ć – tako ćete najbolje naučiti bezvučne suglasnike.

Kakav je bezvučni suglasnik? dočetni, početni; indoeuropski

Što bezvučni suglasnik može? jednačiti se (po zvučnosti), ispasti, ispadati, gubiti se

Što se s bezvučnim suglasnikom može? izgovoriti ga

ANTONIM: zvučni suglasnik

• **zvučni suglasnik**

gram. **Zvučni je suglasnik onaj suglasnik pri izgovoru kojega glasnice titraju.**

Winterov zakon (duljenje samoglasnika ispred indoeuropskih zvučnih suglasnika) još uvijek je neriješen problem baltijske i slavenske poredbene lingvistike. (...)

Kakav je zvučni suglasnik? dočetni, početni; indoeuropski

Što zvučni suglasnik može? jednačiti se (po zvučnosti), ispasti, izgubiti se

Što se sa zvučnim suglasnikom može? izgovoriti ga

ANTONIM: bezvučni suglasnik

Kakav je samoglasnik? naglašeni, nazalni, nenaglašeni, produljen, protetski; francuski, kajkavski

Što se sa samoglasnikom može? izgovoriti ga, rastegnuti ga, ispustiti ga, progutati ga

SINONIMI: otvornik, vocal,

ANTONIM: suglasnik

HIPONIMI: otvoreni samoglasnik, poluzatvoreni samoglasnik, poluotvoreni samoglasnik, zatvoreni samoglasnik

2. gram. Samoglasnik je glas na kojemu može biti naglasak na slogu, slogotvorni glas.

Da bi ju mogli upotrebljavati i oni koji nisu učili latinski jezik, ili je njihovo poznavanje toga jezika manjkavo, kod svih je citata u zagradi naveden tradicionalni izgovor (iako je izvorni izgovor bio klasičan), a naglašeni samoglasnik u višesložnim riječima označen je grafičkim akcentom unutar kosih zagrada.

SINONIM: vokal

ANTONIMI: suglasnik, konsonant

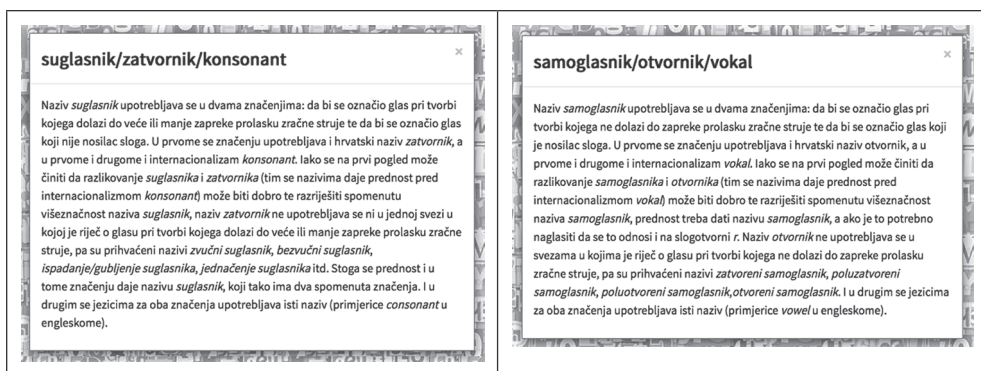
• Naziv *suglasnik* upotrebljava se u dvama značenjima: da bi se označio glas pri tvorbi kojega dolazi do veće ili manje zapreke prolasku zračne struje te da bi se označio glas koji nije nosilac sloga. U prvome se značenju upotrebljava i hrvatski naziv *zatvornik*, a u prvome i drugome i internacionalizam *konsonant*. Iako se na prvi pogled može činiti da razlikovanje *suglasnika* i *zatvornika* (tim se nazivima daje prednost pred internacionalizmom *konsonant*) može biti dobro te razriješiti spomenutu višeznačnost naziva *suglasnik*, naziv *zatvornik* ne upotrebljava se ni u jednoj svezi u kojoj je riječ o glasu pri tvorbi kojega dolazi do veće ili manje zapreke prolasku zračne struje, pa su prihvaćeni nazivi *zvučni suglasnik*, *bezvučni suglasnik*, *ispadanje/gubljenje suglasnika*, *jednačenje suglasnika* itd. Stoga se prednost i u tome značenju daje nazivu *suglasnik*, koji tako ima dva spomenuta značenja. I u drugim se jezicima za oba značenja upotrebljava isti naziv (primjerice *consonant* u engleskome).

2. gram. Suglasnik je glas na kojemu ne može biti naglasak u slogu, neslogotvorni glas.

Suglasnici se tipično javljaju na rubnim dijelovima sloga, a samo neke potkategorije suglasnika rjeđe mogu biti nositelji slogovne jezgre. (...)

ANTONIM: samoglasnik 2

• Naziv *suglasnik* upotrebljava se u dvama značenjima: da bi se označio glas pri tvorbi kojega dolazi do veće ili manje zapreke prolasku zračne struje te da bi se označio glas koji nije nosilac sloga. U prvome se značenju upotrebljava i hrvatski naziv *zatvornik*, a u prvome i drugome i internacionalizam *konsonant*. Iako se na prvi pogled može činiti da razlikovanje *suglasnika* i *zatvornika* (tim se nazivima daje prednost pred internacionalizmom *konsonant*) može biti dobro te razriješiti spomenutu višeznačnost naziva *suglasnik*, naziv *zatvornik* ne upotrebljava se ni u jednoj svezi u kojoj je riječ o glasu pri tvorbi kojega dolazi do veće ili manje zapreke prolasku zračne struje, pa su prihvaćeni nazivi *zvučni suglasnik*, *bezvučni suglasnik*, *ispadanje/gubljenje suglasnika*, *jednačenje suglasnika* itd. Stoga se prednost i u tome značenju daje nazivu *suglasnik*, koji tako ima dva spomenuta značenja. I u drugim se jezicima za oba značenja upotrebljava isti naziv (primjerice *consonant* u engleskome).

4. slika: Jezični savjeti *suglasnik/zatvornik/konsonant* i *samoglasnik/otvornik/vokal* na stranicama *Jezičnoga savjetnika*

Jezikoslovno nazivlje u *Mrežniku* povezuje se na nazivlje u *Jeni*, koje je javno dostupno u bazi *Struna*. Pravopisno nazivlje povezuje se na odgovarajuće poglavlje *Hrvatskoga pravopisa*, a gramatičko nazivlje na odgovarajuće poglavlje *Školske gramatike hrvatskoga jezika*. Jezikoslovno se nazivlje također katkad povezuje na *Kolokacijsku bazu hrvatskoga jezika*.

6. Zaključak

Iako je u *Mrežniku* obrađeno samo temeljno jezikoslovno nazivlje, njemu je posvećena velika pozornost. Jezikoslovno se nazivlje u *Mrežniku* povezuje se jezikoslovnim nazivljem uređenim u sklopu projekta *Jena* i objavljenim na stranicama *Hrvatskoga strukovnog nazivlja – Strune*. Jezikoslovno se nazivlje povezuje i s *Hrvatskim pravopisom* i *Školskom gramatikom hrvatskoga jezika*, a jezični savjeti s portala *Jezični savjetnik* ugrađeni su u polje normativne napomene.

Izvori i literatura

- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 1996. Višeznačni odnosi u nazivlju i njihova leksikografska obrada. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 22. 51–63.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2012. *Hrvatski terminološki priručnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2017. Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik. *Hrvatski jezik* 4/4. 1–8.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2018a. Normativni problemi u jezikoslovnome nazivlju (primjena standardnojezičnih normativnih pravila i terminoloških načela). *Zbornik radova sa znanstvenoga skupa Od norme do uporabe 1*. Ur. Mlikota, Jadranka. Osijek. 183–205.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2018b. Normiranje hrvatskoga jezikoslovnog nazivlja. *Hrvatski prilozi* 16. međunarodnom slavističkom kongresu. Ur. Botica, Stipe; Malnar Jurišić, Marija; Nikolić, Davor; Tomašić, Josipa; Vidović Bolt, Ivana. Zagreb. 49–63.

-
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2018c. Semantički odnosi u hrvatskome jezikoslovnom nazivlju. *Zbornik radova s Jedanaestoga znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem održanoga u Rijeci od 24. do 26. studenoga 2016.* Ur. Badurina, Lada; Palašić, Nikolina. Sveučilište u Rijeci Filozofski fakultet. Rijeka. 135–154.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2019a. Croatian Web Dictionary – Mrežnik vs. Croatian Linguistic Terminology – Jena. *INFuture 2019: Knowledge in the Digital Age.* Ur. Bago, Petra; Hebrang Grgić, Ivana; Ivanjko, Tomislav; Juričić, Vedran; Miklošević, Željka; Stublić, Helena. Department of Information and Communication Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences. Zagreb. 22–31.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2019b. Hrvatsko mocijsko nazivlje. *Jezikoslovni zapiski* 25/1. 107–12.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2019c. Podjela i nazivlje zavisnosloženih rečenica u novijim hrvatskim gramatikama. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 45/2. 437–471.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2022. Podjela i nazivlje nezavisnosloženih rečenica u novijim hrvatskim gramatikama. *Jezikoslovlje* 23/2. 401–435.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2023. Projekt *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje* – Jena. *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje.* Ur. Mihaljević, Milica; Hudeček, Lana; Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. 11–103.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vidović, Domagoj. 2006. Sinonimni parovi i nizovi u temeljnome jezikoslovnom nazivlju. *Filologija* 46–47. 101–122.
- Marković, Mario; Mihaljević, Josip; Mihaljević, Milica. 2020. Kako pronaći jezikoslovni naziv. *Hrvatski jezik* 7/1. 18–22.
- Mihaljević, Josip; Marković, Mario. 2023. Jezikoslovni korpus. *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje.* Ur. Mihaljević, Milica; Hudeček, Lana; Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. 103–117.
- Mihaljević, Milica; Hudeček, Lana; Jozić, Željko (ur.). 2023. *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje.* Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Rittgasser, Stefan; Kolenić, Ljiljana. 2012. *Hrvatsko-njemački rječnik jezikoslovnoga nazivlja.* Hrvatsko filološko društvo. Zagreb.
- Rittgasser, Stefan; Kolenić, Ljiljana. 2013. *Njemačko-hrvatski rječnik jezikoslovnoga nazivlja.* Hrvatsko filološko društvo. Zagreb.
- Simeon, Rikard. 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkoga nazivlja (1–2).* Matica hrvatska. Zagreb.
- Slovník slovanské lingvistické terminologie / Словарь славянской лингвистической терминологии / Dictionary of Slavonic linguistic terminology* I–II. 1977–1979. Academia Praha. Prag.
- Trask, Robert Lawrence. 2005. *Temeljni lingvistički pojmovi.* Školska knjiga. Zagreb.
-